

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2025-4-5>

УДК 352.07:336.2(477.82)

JEL H72, R51

В. Я. Малиновський

доктор політичних наук, професор, професор кафедри
соціогуманітарних технологій Луцького національного
технічного університету, м. Луцьк

e-mail: valentyn.volyn@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2017-553X>

ФІНАНСОВА СПРОМОЖНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Досліджено фінансову спроможність територіальних громад (ТГ) Волинської області в умовах воєнного стану та проаналізовано динаміку ключових бюджетних показників за 2023–2025 рр. На основі методики оцінювання фінансової спроможності ТГ, розробленої Я. Казюк, В. Венцелем та І. Герасимчуком, здійснено порівняльний аналіз результатів діяльності ТГ України, зокрема 54 територіальних громад Волинської області. На прикладі волинських ТГ показано, що повномасштабна війна суттєво вплинула на структуру доходів і видатків місцевих бюджетів, зумовила скорочення капітальних інвестицій та зміщення пріоритетів на фінансування оборонних, соціальних і критично-інфраструктурних потреб. Виявлено значну диференціацію між громадами у фінансовому забезпеченні, зокрема різке збільшення розривів у доходах на одного мешканця та в частці капітальних видатків. Акцентовано на проблемах ТГ, які, попри наявний потенціал, показують низьку або критичну спроможність, що зумовлено управлінськими прорахунками та особливостями бюджетної політики. Зроблено висновок про необхідність підвищення ефективності муніципального управління та коригування підходів до формування і використання місцевих фінансів в умовах воєнних викликів і загроз.

Ключові слова: фінансова спроможність, територіальна громада, орган місцевого самоврядування, місцевий бюджет.

Malynovsky V. Ya. FINANCIAL CAPACITY OF TERRITORIAL COMMUNITIES OF THE VOLYN REGION DURING THE PERIOD OF MARTIAL LAW

The article presents a comprehensive study of the financial capacity of territorial communities (hereinafter – TCs) of Volyn Oblast under martial law and analyzes the dynamics of key budget indicators of their functioning in 2023–2025. The relevance of the study is conditioned by the transformation of Ukraine’s budgetary system, the strengthening of intergovernmental fiscal relations, the reallocation of financial resources to defense, social protection, and critical infrastructure, and the need to develop adaptive models of local public finance management under wartime conditions. The purpose of the article is to assess the financial capacity of TCs in Volyn Oblast during martial law and to identify the factors influencing its level, particularly the dependence of financial capacity on territorial, demographic, and resource-related characteristics, as well as to determine effective budgeting practices in communities of different size and economic potential. The methodological framework is based on systemic, institutional, and structural-functional approaches, combined with statistical analysis, comparison, grouping, ranking, and elements of correlation analysis to determine the relationship between financial capacity and community potential. The assessment relies on an integrated system of indicators, including general fund revenues per capita, the share of own-source revenues, the level of grant dependency, budgetary self-sufficiency, expenditure structure, and the proportion of development expenditures. Financial capacity was classified into five levels: high, optimal, satisfactory, low, and critical. The study confirms an increasing role of intergovernmental transfers and a reallocation of resources toward defense, social protection, support for internally displaced persons, and maintenance of critical infrastructure. At the same time, a reduction in capital expenditures and investment activity has negatively affected long-term development prospects. Significant inter-community disparities were identified, particularly widening gaps in revenue indicators and budgetary self-sufficiency. Special attention is paid to communities that, despite possessing economic potential, demonstrate low or critical financial capacity due to managerial shortcomings, inadequate budget planning, and limited revenue diversification. It is substantiated that financial capacity depends primarily on the quality of municipal governance and strategic budgeting rather than solely on resource availability. Effective tax administration, revenue diversification, and expenditure rationalization are key determinants of financial sustainability during wartime and the post-war recovery period.

Keywords: financial capacity, territorial community, local self-government body, local budget.

Формулювання проблеми. Фінансова спроможність територіальних громад Волинської області в умовах воєнного стану залишається вразливою та нерівномірною. Незважаючи на успіхи окремих ТГ, значна частина їх демонструє низькі або

критичні рівні спроможності, особливо порівняно з відповідними загальноукраїнськими показниками. Проблемою є те, що навіть ТГ, які на початку реформи децентралізації розглядалися як центри економічного зростання (районні центри, селища), не

спромоглися досягти високого рівня фінансової самостійності. Натомість окремі ТГ, що мали доволі обмежені потенційні можливості, завдяки ефективності муніципального управління та диверсифікованій структурі доходів демонструють стабільну фінансову спроможність.

У дослідженні застосований компаративний метод, що дав змогу порівняти результати оцінювання фінансової спроможності ТГ Волинської області за 2023-2025 рр. як між собою, так і в контексті загальноукраїнських показників.

Аналіз останніх досліджень. Проблематика фінансової спроможності ТГ була і є предметом багатьох досліджень. У контексті останніх тенденцій у цій сфері присвятили свої праці такі науковці: Я. Казюк, В. Венцель, І. Герасимчук [1; 2; 3; 4], О. Кириленко та Я. Баранець [5], Г. Возняк, А. Сташишин, В. Коваль [6], Т. Коляда та О. Альохіна [7], О. Бочко, О. Бочко, В. Любка [8], Р. Фросіняк [9]. Водночас комплексний аналіз фінансової спроможності ТГ Волинської області в умовах воєнного стану, зважаючи на зміни, тенденції, порівняння із загальнонаціональними показниками та зіставлення показників територіальних громад регіону, поки що не отримав ґрунтовного наукового опрацювання.

Метою статті є оцінювання фінансової спроможності територіальних громад Волинської області в період дії воєнного стану та визначення факторів, що впливають на її рівень, зокрема встановлення залежності спроможності ТГ від розміру території і чисельності населення, а також ідентифікація успішних практик бюджетного управління на прикладі різних за потенціалом і розмірами ТГ.

Основні результати дослідження. Фінансова спроможність територіальної громади – це її здатність формувати стабільні власні доходи, ефективно здійснювати видатки, забезпечувати необхідний рівень публічних послуг і створювати умови для сталого розвитку. Дослідження фінансової спроможності ТГ в умовах російсько-української

війни становить особливу цінність, адже дає змогу проаналізувати різні підходи, що застосовуються органами місцевого самоврядування (далі – ОМС) в екстремальних умовах, і на цій основі виокремити ефективні моделі фінансового менеджменту, адаптованого до воєнних реалій, мінімізувати фінансові ризики та забезпечити виконання делегованих і власних повноважень.

В основу дослідження покладений підхід Я. Казюк і В. Венцеля до оцінювання фінансової спроможності, які здійснюють системний аналіз у цій сфері, детально оцінюючи ключові індикатори в регіональному розрізі. Розроблена ними система індикаторів уможливує оцінювання рівня спроможності ТГ, а також моніторинг їх для подальшого аналізу динаміки та ефективності муніципального управління. Оцінювання фінансової спроможності ТГ здійснено на основі розробленої методики (з використанням адаптованої моделі 10-бального тесту К. Брауна) та за результатами звітних бюджетних показників у розрізі 11 показників: доходи загального фонду з розрахунку на одного мешканця; видатки загального фонду з розрахунку на одного мешканця; видатки на утримання апарату управління з розрахунку на одного мешканця; капітальні видатки з розрахунку на одного мешканця; рівень дотаційності місцевих бюджетів; співвідношення видатків на утримання апарату управління та фінансових ресурсів ТГ; питома вага заробітної плати у видатках загального фонду бюджету ТГ; питома вага капітальних видатків у загальному обсязі видатків; видатки на культуру та фізичну культуру і спорт з розрахунку на одного мешканця; питома вага трансфертів у дохідній частині бюджету; питома вага місцевих податків і зборів у дохідній частині загального фонду бюджету. Фінансова спроможність ТГ визначена за п'ятьма рівнями: високий, оптимальний, задовільний, низький, критичний [4].

Узагальнені результати оцінювання фінансової спроможності ТГ України за 2023-2025 рр. представлені в табл. 1.

Таблиця 1
Узагальнені результати оцінювання фінансової спроможності територіальних громад України за 2023-2025 роки

Рівні спроможності ТГ	2023 р.		2024 р.		2025 р.	
	Загальна кількість ТГ з відповідним рівнем спроможності	Частка в загальній кількості ТГ, %	Загальна кількість ТГ з відповідним рівнем спроможності	Частка в загальній кількості ТГ, %	Загальна кількість ТГ з відповідним рівнем спроможності	Частка в загальній кількості ТГ, %
Високий	495	34,42	456	34,3	451	33,9
Оптимальний	314	21,83	284	21,3	306	23,0
Задовільний	200	13,9	242	18,2	203	15,3
Низький	247	17,17	218	16,4	269	20,2
Критичний	182	12,65	131	9,8	102	7,7
<i>Разом</i>	<i>1438</i>		<i>1331</i>		<i>1331</i>	

Джерело: [2; 4].

Аналіз виконання місцевих бюджетів за 2023-2025 рр. показує, що загалом ОМС адаптувалися до умов воєнного стану й забезпечували реалізацію основних завдань бюджетної політики та програми, пов'язані з національним спротивом. За ці роки

кількість ТГ з високим та оптимальним рівнями фінансової спроможності залишалася стабільною: 56,25% у 2023 р., 55,6% у 2024 р. і до 56,9% у 2025 р., що підтверджує позитивні результати реформи місцевого самоврядування та територіальної

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

організації влади. Стабільним залишається і задовільний рівень: 13,9%, 18,2%, 15,3%. Однак у 2025 р. порівняно з 2024 р. збільшився рівень ТГ з низьким і критичним рівнями фінансової спроможності: 26,2% у 2024 р. і 27,9% у 2025 р.

А тепер проаналізуємо результати оцінювання фінансової спроможності ТГ Волинської області за ці роки (табл. 2).

Таблиця 2

Узагальнені результати оцінювання фінансової спроможності територіальних громад Волинської області за 2023-2025 рр.

Рівні спроможності ТГ	2023 р.		2024 р.		2025 р.	
	Загальна кількість ТГ з відповідним рівнем спроможності	Частка в загальній кількості ТГ, %	Загальна кількість ТГ з відповідним рівнем спроможності	Частка в загальній кількості ТГ, %	Загальна кількість ТГ з відповідним рівнем спроможності	Частка в загальній кількості ТГ, %
Високий	13	24	9	16,6	10	18,5
Оптимальний	10	18,51	9	16,6	12	22,2
Задовільний	11	20,3	10	18,51	6	11,1
Низький	13	24	13	24	21	38,9
Критичний	7	12,9	13	24	5	9,3
<i>Разом</i>	<i>54</i>	<i>100</i>	<i>54</i>	<i>100</i>	<i>54</i>	<i>100</i>

Джерело: [2; 4].

Як видно з табл. 2, кількість ТГ з високим та оптимальним рівнями спроможності у 2025 р. (40,7%) збільшилася порівняно з 2024 р. (33,2%), а у сегменті «високий» – з 9 до 10, «оптимальний» – з 9 до 12. Певні позитивні зміни відбулися і в частині ТГ з низьким і критичним рівнями. Хоча їхня загальна кількість залишилася незмінною (26, або 48,2%), але суттєво зменшилася кількість ТГ із критичним рівнем – з 13 до 5. Однак порівняно з відповідними загальноукраїнськими показниками ТГ Волинської області суттєво програють, особливо в сегменті «низький-критичний» – 27,7% (Україна) проти 48,2% (Волинь). Суттєвою є різниця і в сегменті «високий-оптимальний» – 56,9% (Україна) проти 40,7% (Волинь).

Аналіз узагальнених фінансових показників свідчить про суттєву диференціацію в ресурсному забезпеченні серед ТГ і суттєвий вплив повномасштабної війни на їхню фінансову спроможність. Наприклад, серед ТГ найвищий (17 774 грн – Боратинська ТГ) та найнижчий (1999,3 грн – Велимченська ТГ) показники доходів на одного мешканця відрізняються у 8,9 раза (у 2024 р. було 12,7), а витратків (15 187,5 грн – Рівненська ТГ) і (7316,7 грн – Сошичненська ТГ) – у 2 рази (було 2,8 раза), водночас спостерігається тенденція до зменшення диспропорцій.

Суттєво зменшилася частка капітальних витратків на одного мешканця ТГ. Якщо у 2024 р. вона була найбільшою в Боратинській ТГ (6736 грн), то у 2025 р. у цій же ТГ вона зменшилася більш як удвічі – до 3211,3 грн. Водночас збільшився розрив між найбільшою і найменшою частками (Олицька ТГ, 28,4 грн) – із 67,1 раза до 113. Пояснити цю тенденцію можна зміною пріоритетів в умовах повномасштабної війни. Місцеві бюджети спрямовують значно більші ресурси на потреби Збройних Сил України, територіальну оборону, мобілізаційні заходи, а також на соціальний захист ветеранів і внутрішньо переміщених осіб. Очевидно, що ці витатки мають вищий пріоритет, ніж інвестиції

в інфраструктуру. Також значна частина коштів спрямовується на фінансування та утримання критичної інфраструктури (енергетика, водопостачання). Цю тенденцію підтверджує суттєве зменшення частки капітальних витратків: у 2025 р. найбільшою вона є у Ковельській ТГ – 24,1%, тоді як у 2024 р. у Володимирській ТГ вона становила 35%, Ківерцівській ТГ – 26,5%, Луцькій ТГ – 25,4%.

Позитивом є зменшення рівня дотаційності місцевих бюджетів: немає жодної ТГ, рівень дотаційності якої перевищив 50%, на відміну від 2024 р. Якщо у 2024 р. найбільшим він був у Велимченській ТГ (52,6%), то у 2025 р. найбільший становив 46,7% (Доросинівська ТГ). 10 територіальних громад стали бездотаційними, тоді як у 2024 р. таких було сім. Водночас п'ять з них показали реверсну дотацію (у 2024 р. таких не було взагалі).

Спостерігається зменшення частки управлінських витратків у доходах загального фонду у всіх ТГ регіону, крім Доросинівської ТГ, де вона зросла із 59,1 до 67%, тоді як у Боратинській ТГ вона становить лише 6,6%, у Луцькій ТГ – 8,4%.

Аналізуючи зазначені показники, можна зробити висновок, що найбільш успішними у фінансовому плані є ТГ, на території яких розміщені потужні бюджетоутворюючі підприємства. Наприклад, на території Боратинської сільської ТГ (третє місце в рейтингу) функціонує підприємство із 100% іноземними інвестиціями «Кромберг & Шуберт Україна», на якому працює понад 1000 осіб, а також Гнідавський цукровий завод і низка невеликих підприємств. У Володимирській міській ТГ (п'яте місце в рейтингу) розташоване підприємство Avesterra Group. На території Підгайцівської сільської ТГ (шосте місце в рейтингу) функціонує міжнародний холдинг «Модерн-Експо» – провідний виробник і постачальник торговельного обладнання в Центральній та Східній Європі, на території якого функціонує митний пост «Луцьк» Ягодинської митниці. У Торчинській ТГ (чотирнадцяте місце у

рейтингу) – дистрибуційний центр компанії Nestlé. До цієї категорії можна віднести ТГ, що знаходяться навколо великих міст (у минулому міст обласного значення – Луцька, Ковеля, Нововолинська, Володимира) і на території яких розміщена значна кількість сервісних підприємств і торгових центрів, наприклад Боратинська, Підгайцівська та Дубівська ТГ.

У цьому контексті викликає занепокоєння рівень спроможності окремих ТГ, які на початку формування мали високі потенційні можливості та обґрунтовані очікування. Лише ТГ в минулому міст обласного значення стабільно показують високий рівень спроможності. Варто нагадати, що під час децентралізаційної реформи саме об'єднання навколо цих міст було найбільш проблематичним, про що автор неодноразово наголошував у своїх працях [10].

А ось прогнози та очікування щодо ТГ, утворених на базі районних центрів, які за філософією децентралізаційної реформи разом з містами обласного значення мали б стати локомотивами економічного розвитку суміжних територій, у більшості випадках не виправдалися. За основними показниками окремі з них суттєво поступаються навіть сільським ТГ, що мали набагато скромніші потенційні можливості. Зокрема, Любешівська та Старовижівська селищні ТГ (райцентри до 2020 р.), Камінь-Каширська (нинішній райцентр) показують низький рівень фінансової спроможності. Водночас Старовижівська ТГ у 2024 р. взагалі знаходилася на критичному рівні.

Зважаючи на зазначене, доцільно повернутися до дискусії, яка відбувалася під час реформи децентралізації, стосовно взаємозв'язку між розміром території, чисельністю населення та спроможністю ТГ. Окремі експерти й науковці відстоювали таку позицію: що більшою є територія, то вищими є шанси на успішність ТГ. Відповідно, вони пропонували сформувати базовий територіальний рівень України на основі наявних районів за принципом «один район – одна громада». Зазначена концепція була реалізована у двох районах Волинської області: Камінь-Каширському та Любешівському. Однак ці дві найбільші за територією ТГ Волинської області (Камінь-Каширська – 1472 км², Любешівська – 1250,1 км²) стабільно показують низький рівень фінансової спроможності. Результати фінансової (бюджетної) діяльності ОМС цих ТГ підтвердили позицію автора, висловлену ще тоді, коли відбувався процес реформування: «... великі за територією ОТГ мають суттєві проблеми не лише сервісного, а й фінансового характеру, а тому підтверджували гіпотезу про те, що підхід «один район, одна громада» був помилковим» [11, с. 250].

Занепокоєння викликає також фінансовий стан окремих селищ, які в минулому (до 60-х років ХХ ст.) були адміністративними центрами районів. Зокрема, Мар'янівська ТГ, що стабільно знаходиться в критичній зоні та Головинська, Зоболотівська, Цуманська, Олицька, Колківська, Затурцівська Голубська ТГ – у низькій. На нашу думку, рівень спроможності територіальних громад значною мірою залежить від якості менеджменту ОМС та здійснюваної місцевої політики, зокрема бюджетної.

Наприклад, у Мар'янівській ТГ негативний вплив справило довготривале політичне протистояння між селищним головою та депутатським корпусом селищної ради. Ще одним негативним чинником є недостатність управлінського досвіду окремих голів ТГ, що спричинив повільність реформування мережі бюджетних установ і відсутність економічної активності. Керівництво зазначених ТГ не змогло опанувати мистецтво ефективного муніципального управління в нових реаліях функціонування місцевого самоврядування.

Ще однією причиною є залежність ТГ від бюджетотворюючих підприємств. Ось як пояснює цей зв'язок Цуманський селищний голова Луцького району А. Дорошук: «У нас свого часу було чотири основних джерела надходжень. У 2020 році скоротили одну установу – там було 200 працівників з нормальною зарплатою. На той час вона (виправна колонія – авт.) платила нам десь до чотирьох мільйонів гривень різних платежів. Ну, от вона скоротилася. Далі через рік, у 2021 році, почали реформу лісової галузі і скоротили наш знаменитий Цуманський лігосп. І маючи меншу територію, маючи цих платників, ми мали і відносно більший дохід. Зараз, додавши територію, додавши населення, додавши комунальних бюджетних установ, ми втратили цих два бюджетотворюючих підприємства. Це була втрата доволі серйозна. Додалися школи, дороги та інше, а платників податків зменшилося. Але намагаємося зараз це все трохи доганяти» [12].

Це підтверджує також досвід Оваднівської ТГ Володимирського району, яка перемістилася із групи територіальних громад із задовільним рівнем спроможності (2024 р. – 21 місце в рейтингу) у групу з високим рівнем спроможності (2025 р. – дев'яте місце). Такому зростанню посприяло відкриття на території ТГ цеху підприємства Avesterra Group, що суттєво збільшило надходження до місцевого бюджету ПДФО.

Показовою є діяльність і Луківської селищної ради Ковельського району, що стабільно демонструє високий рівень спроможності (восьме місце в рейтингу). Це порівняно невелика ТГ з населенням 4,8 тис. осіб і площею 157,6 км², потужного бюджетотворюючого підприємства на території нема. Ключовим чинником високої фінансової спроможності Луківської ТГ є стабільна структура власних доходів. Її основу формують:

- а) податок на доходи фізичних осіб (ПДФО). На території ТГ працюють підприємства й установи, що постійно генерують цей податок, зокрема ТзОВ «Волинь-зерно-продукт»;
- б) легалізація підприємств, що перебували в «тіні», через необхідність бронювання працівників;
- в) земельний податок. Якісно проведена інвентаризація земель і встановлена адекватна нормативна грошова оцінка забезпечують стабільний дохід, а оренда землі приносить більші надходження, ніж у сусідніх ТГ, зокрема Смідинській та Старовижівській;
- г) єдиний податок. Стабільність надходжень від суб'єктів господарювання, зокрема оптової торгівлі, здатних забезпечувати фіскальні надходження.

Характерною рисою є регулярність цих надходжень, що забезпечує прогнозованість бюджету. Важливо, що відсутня критична залежність від одного-двох великих підприємств – наповнювачів бюджету, натомість сформовано диверсифіковану локальну економічну базу. Однією з особливостей ТГ є не лише відсутність дотаційності, а й те, що ця ТГ є однією з п'яти в регіоні з реверсною дотацією. Водночас зазначимо, що ще у 2023 р. дотаційність цієї ТГ знаходилася на рівні 13,1% [1]. Власні доходи формують основу місцевого бюджету, тому коливання державних трансфертів, що у 2025 р. становили 24,4%, не створюють критичної вразливості. Отже, фінансова спроможність Луківської селищної ТГ є результатом поєднання кількох взаємопов'язаних чинників: стабільної податкової бази, збалансованої видаткової політики, невисокої залежності від дотацій та системного підходу до планування розвитку. Діяльність Луківської селищної ради показує, що навіть невелика ТГ може досягати високого рівня фінансової самостійності за умови раціонального муніципального управління і відповідальної бюджетної політики. Ця ТГ підтверджує закономірність: рівень фінансової спроможності залежить не від розміру території чи населення, а від системності муніципального управління, диверсифікації доходів і раціональної видаткової політики.

Висновки. Проведене дослідження засвідчує, що в умовах повномасштабної війни фінансова спроможність територіальних громад загалом зберігає відносну стійкість. Це стало результатом як інституційних змін, закладених реформою децентралізації, так і здатності ОМС адаптувати бюджетну політику до екстремальних умов. У 2023-2025 рр. частка ТГ з високим та оптимальним рівнями спроможності на загальнодержавному рівні залишалася стабільною, що підтверджує життєздатність вітчизняної моделі місцевого самоврядування навіть в умовах воєнного стану. Війна суттєво трансформувала видаткову політику ТГ: пріоритетними стали оборонні, безпекові та соціальні видатки, що зумовило різке скорочення капітальних інвестицій і посилення диспропорцій між ТГ. Водночас зменшення дотаційності місцевих бюджетів і збільшення кількості реверсних ТГ свідчать про поступове посилення фінансової самостійності частини ТГ.

Аналіз регіонального зрізу на прикладі Волинської області демонструє суттєву внутрішню диференціацію ТГ за рівнем фінансової спроможності, а також відставання регіону від середньоукраїнських показників. Попри певні позитивні зрушення у 2025 р., майже половина ТГ області й надалі перебуває в зоні низької та критичної спроможності. Це свідчить про нерівномірність ресурсного забезпечення та різну якість бюджетної політики.

Результати дослідження дають підстави констатувати, що фінансова спроможність ТГ визначається не стільки розміром території чи чисельністю населення, скільки ефективністю

муніципального управління, здатністю диверсифікувати доходи, якістю адміністрування податкової бази та виваженістю бюджетної політики. Саме ці чинники формують реальні можливості ТГ забезпечувати сталий розвиток і стійкість у воєнний та післявоєнний періоди.

Список використаних джерел

1. Казюк Я., Венцель В., Герасимчук І. Оцінка фінансової спроможності територіальних громад за підсумками 2023 року. *Децентралізація*: сайт. 02.04.2024. URL: <https://surl.li/iabwww>
2. Казюк Я., Венцель В. Фінансова спроможність громад у 2024 році у розрізі областей. *Децентралізація*: сайт. 23.04.2025. URL: <https://surl.li/cc/iumpxj>
3. Герасимчук І. Динаміка місцевих бюджетів на третьому році війни: спроможність до відбудови та розвитку на локальному рівні. *Децентралізація*: сайт. 30.04.2025. URL: <https://surl.li/evclli>
4. Казюк Я., Венцель В. Експертна оцінка фінансової спроможності громад у розрізі областей за 9 місяців 2025 року. *Децентралізація*: сайт. 21.11.2025. URL: <https://decentralization.ua/news/20215>
5. Кириленко О., Баранець Я. Досвід забезпечення фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. Вип. 3. С. 54-68. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.03.054>
6. Возняк Г., Стасишин А. Коваль В. Особливості формування фінансів територіальних громад в проекції забезпечення їх самодостатності: досвід Львівської області. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-34>
7. Коляда Т. А., Альохіна О. С. Особливості забезпечення фінансової спроможності територіальних громад України у воєнний час. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. № 13. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-13-08-03>
8. Бочко О. Ю., Бочко О. І., Любка В. В. Фінансове забезпечення територіальних громад Волинської області. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2025. № 2(21). С. 161-168. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.21.161-168>
9. Фросіяк Р. В. Фінансова спроможність територіальних громад в умовах воєнного стану в Україні: управлінські виклики та адаптація. *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*. 2025. Вип. 1(9). С. 86-93. DOI: <https://doi.org/10.32782/cuj-2025-1-11>
10. Малиновський В. Міста в децентралізаційній реформі: проблеми і перспективи. *Влада та управління*: зб. наук. пр. 2019. Вип. 6. С. 12-20.
11. Малиновський В. Я. *Реформа децентралізації у Волинській області*: монографія. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2021. 352 с. URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2023-02/%D0%9E%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B2

%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BD%D1%82.pdf

12. Куць В. Сім волинських громад – на межі фінансової спроможності. Що кажуть їх очільники. *Сила правди*: сайт. 12.06. 2024. URL: <https://surl.lu/wiotye>

References

1. Kazyuk, Ya., Ventsel, V., & Herasymchuk, I. (2024, Apr 02). Otsinka finansovoyi spromozhnosti terytorial'nykh hromad za pidsumkamy 2023 roku [Assessment of the financial capacity of territorial assemblies for the 2023 budget]. *Decentralization: Website*. Retrieved from <https://surl.li/iabwwn> [in Ukrainian].

2. Kazyuk, Ya., & Ventsel, V. (2025, Apr 23). Finansova spromozhnist' hromad u 2024 rotsi u rozrizi oblastey [Financial capacity of the community in 2024 in the region]. *Decentralization: Website*. Retrieved from <https://surl.cc/iumpxj> [in Ukrainian].

3. Herasymchuk, I. (2025, Apr 30). Dynamika mistsevykh byudzhetiv na tret'omu rotsi viyny: spromozhnist' do vidbudovy ta rozvytku na lokal'nomu rivni [Dynamics of local budgets in the third year of the year: opportunities for construction and development at the local level]. *Decentralization: Website*. Retrieved from <https://surl.li/evelli> [in Ukrainian].

4. Kazyuk, Ya., & Ventsel, V. (2025, Nov 21). Ekspertna otsinka finansovoyi spromozhnosti hromad u rozrizi oblastey za 9 misyatsiv 2025 roku [Expert assessment of the financial viability of communities in the region for the first 9 months of 2025]. *Decentralization: Website*. Retrieved from <https://decentralization.ua/news/20215> [in Ukrainian].

5. Kyrlyenko, O., & Baranets, Ya. (2020). Dosvid zabezpechennya finansovoyi spromozhnosti ob»yednanykh terytorial'nykh hromad [Experience in ensuring the financial sustainability of impoverished territorial communities]. *Visnyk Ternopil's'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu – Bulletin of the Ternopil National Economic University*, 3, 54-68. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.03.054> [in Ukrainian].

6. Voznyak, H., Stasyshyn, A., & Koval, V. (2022). Osoblyvosti formuvannya finansiv terytorial'nykh hromad v proektsiyi zabezpechennya yikh samodostatnosti: dosvid L'vivs'koyi oblasti [Features of forming the finances of territorial communities in the projection of ensuring their self-sufficiency: the experience of Lviv oblast]. *Ekonomika ta suspil'stvo – Economy and society*, 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-34> [in Ukrainian].

7. Kolyada, T. A., & Alokhina, O. S. (2024). Osoblyvosti zabezpechennya finansovoyi spromozhnosti terytorial'nykh hromad Ukrainy u voyennyu chas [Features of providing the financial capacity of the territorial communities of Ukraine during the war]. *Problemy suchasnykh transformatsiy. Seriya: ekonomika ta upravlinnya – Problems of modern transformations. Series: economics and management*, 13. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-13-08-03> [in Ukrainian].

8. Bochko, O. Yu, Bochko, O. I., & Lyubka, V. V. (2025). Finansove zabezpechennya terytorial'nykh hromad Volyns'koyi oblasti [Financial provision of territorial communities in Volyn region]. *Aktual'ni problemy rozvytku ekonomiky rehionu – Problems of Regional Economy Development*, 2(21), 161-168. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.21.161-168> [in Ukrainian].

9. Frosinyak, R. V. (2025). Finansova spromozhnist' terytorial'nykh hromad v umovakh voyennoho stanu v Ukraini: upravlins'ki vyklyky ta adaptatsiya [Financial capacity of territorial communities under martial law in Ukraine: management challenges and adaptation]. *Tsentral'noukrayins'kyy visnyk prava ta publichnoho upravlinnya – Central Ukrainian Journal of Law and Public Management*, 1(9), 86-93. DOI: <https://doi.org/10.32782/cuj-2025-1-11> [in Ukrainian].

10. Malynovskyy, V. (2019). Mista v detsentralizatsiyi reformi: problemy i perspektyvy [Cities in decentralization reform: problems and perspectives]. In *Vlada ta upravlinnya [Government and administration]*: Vol. 6 (pp. 12-10). [in Ukrainian].

11. Malynovskyy, V. Ya. (2021). *Reforma detsentralizatsiyi u Volyns'kiy oblasti [Decentralization reform in Volyn region]*. Lutsk: Volyn Regional Printing House. Retrieved from https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2023-02/%D0%9E%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BD%D1%82.pdf [in Ukrainian]

12. Kuts, V. (2024, Jun 06). Sim volyns'kykh hromad – na mezhi finansovoyi spromozhnosti. Shcho kazhut' yikh ochil'nyky [Seven Volyn hromads are on the verge of financial viability. What do their leaders say?]. *Power of truth: Website*. Retrieved from <https://surl.lu/wiotye> [in Ukrainian].

Надійшло 17.02.2026 р.
Прийнято до друку 25.02.2026 р.
Опубліковано 20.03.2026 р.